

TORONTAI

Ára: 1 Din	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Vel Beckserek, Obiliteva (Zápolya) u 1	POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP	Az előfizetés ára:	Ára: 1 Din
	Telefonszámok: Szerkesztőség 281 Kiadóhivatal 21 Sürgőnycim: Torontái, Veliki Beckserek		Felelős szerkesztő: Dr. MARA JENŐ	

A politika tudománya.

Akik a politikát mindennapi vonatkozásában tudománynak nevezik, nem a teória elvont fogalmára gondolnak, hanem jelezni akarják azokat a nagy megfontolásokat, azt a higgadt és józan mérlegelést, amely nélkül egyetlen államférfi sem avatkozhatik bele az ország ügyeinek intézésébe. Normális viszonyok között is, amikor kormányzati krízisek nem borítják fel az állami élet nyugalmát, a politikával való foglalkozás különösen vezető helyen súlyos feladatot ró minden államférfira és ez a feladat méreteiben annál nagyobb, súlyában annál nehezebb lesz, minél erősebb hullámokat ver a felkavart, mélyéig felkorbácsolt állami élet.

Ez a helyzet állott be mostanában minálunk is. A kormány az urna elé szólította az ország népét, hogy a parlamentáris kormányzás fennakadása folytán jelölje ki akaratának nyilvánításával azt az irányt, amelyben leginkább látja biztosítottak az ország jövőjét és békés fejlődését. Az ország népe megnyilatkozott, de a súlyos kérdésre adott válaszában nincs közönet, ez a válasz a felvetődött nehéz problémákat nemcsak hogy meg nem oldja, hanem a helyzet zavarosságát még jobban fokozta.

A kormány a választások lezajlása után és azok eredményéhez képest maga is belátta, hogy hosszú évek meddő politikai laborálása után a horvát kérdést végre nyugvóponthoz kell juttatni, mert így kívánja ezt az ország belső konszolidációja, az ország gazdasági életének megerősödése, az állam helyes és célirányos külpolitikai magatartása. Ennek a belátásnak volt az eredménye a horvát blokk felé való első közeledés, de ez az első lépés is hiábavalónak bizonyult és ma a helyzet az, hogy a horvát kérdés megoldását a jelek szerint ismét elhalasztották — ad graecas calendas.

Kétséget nem szenved, hogy ez az elintézési mód, ha ugyan annak lehet nevezni, a politikai rezón szempontjából mindennek, csak üdvösnem nem tekinthető. Az ország sorsa valóban nem attól függ, hogy vajon egy homogén radikális kormány vagy pedig egy radikális-demokrata koalíció fogja-e vezetni azt a népet, amelynek egyik tekintélyes része a vezető pálcát nem követi, hanem ezután is külön utakon kíván járni. Nem lehet sem tudósa sem művésze a politikának az az államférfi, aki az ország ügyeit abban a reményben akarja tovább vinni, hogy a horvát blokk a parlamenttől amugyis távol fog ma-

radni és így a kormány, szabadulva ettől a súlyos teherterétől, valahogyan csak tovább irányítja az ország hányatott hajóját. A kormány sorsánál sokkal jelentősebb az ország sorsa, amelyet pedig nem szabad hosszú időn át a bizonytalanság állapotában hagyni, amelyet nem valahogyan kell kormányozni, hanem úgy, hogy rend, béke és nyugalom uralkodjék az egész országban, hogy az állam végre-valahára a gazdasági virágzás, a társadalmi egyensúlyozottság, a belső megerősödés útjára léphessen. Ennek a megsóvárgott állapotnak pedig minden elodázás, minden félintézkedés a legnagyobb el-

lensége és ezért lenne szükség éppen most, ebben a kritikus helyzetben, arra a mély politikai megfontoltságra, arra az előrelátó államférfiúi bölcsességre, amely minden felhőkig tornyosuló akadályon át is biztos és nyugodt révbe tudja vezetni az állam vihartépett hajóját.

A politika ügye holtpontra vesztel, de ebben a helyzetben meg kell hagyni nem szabad. És ebben a kritikus pillanatban csak annak szabad a kormány kérékéhez nyulnia, aki a zajongó, hullámos tengeren éles tekintettel a legtávolabbi horizontig tud ellátni s aki ésszel, tudással és erővel a messzeségben derengő célhoz el is tud érkezni.

Pribicevity az új választások kiírása mellett van.

— A „Torontái” beogradi munkatársának telefonjelentése. —

Beograd, ápr. 19.

A politikai körök türelmetlenül várják a kormányválság megoldását, ami némileg világosságot hozna a mai kaoszba. A királynak a parlamenti körök vezetőivel való táncoskódása óta a klubok szakadatlanul üléseznek és a kibontakozás eshetőségeivel foglalkoznak.

A radikális-klubban nagyon sokan vannak, akik nem helyeslik a demokratákkal való koalíció megújítását és károsnak tartják ezt a radikális-pártra nézve. Pasity miniszterelnök azonban a jelenlegi politikai helyzetre való tekintettel azon van, hogy a párt elégedetlen elemeit megnyerje a koalíció eszméjének. Pasity a klub mai ülésén is kijelentette azonban, hogy a döntést ebben a kérdésben teljesen a klubra bizza. Illetve, hogy a koalíció megújítását csak a klub helyeslése alapján venné komoly megfontolás alá. Az erre vonatkozó tárgyalások mindezekig azonban nem kezdődtek meg és mindaddig valószínűleg nem is kezdődnek meg, míg a király az új kormány megalakítására valókének megbízást nem ad.

A demokrata-klubban is élénk táncoskódások folynak a válság megoldásán.

Pribicevity Szvetozár állítólag oda nyilatkozott volna, hogy a mai helyzetből való kivezető utat csak egy új választás kiírásában látja. Ez azonban csak akkor vezethet majd célhoz, ha a választást vagy egy tisztán demokrata, vagy pedig demokrata-radikális-koalíció írja ki.

A demokrata-klubban nem tárgyaltak a koalíció kérdéséről, miután a kezdeményező lépést ez irányban a radikális-párttól várják.

A király tegnap este nyolc órakor kihallgatáson fogadta Davidovity Ljubáf, a demokrata-párt elnökét, aki a párt fenti nézetét ki is fejtette az uralkodó előtt. A király fáradtságából nyilvánvalóan kitűnik az az igyekezete, hogy a parlamenti pártok között létrehozza az egyensúlyt, ezt célozza az a Davidovityhoz intézett kérdése is, hogy mi a demokrata-párt felfogása a radikálisokkal való koalícióról.

Davidovity kihallgatása után este kilenc órakor Lazity Voisláv föld-

mivespárti klubelnököt fogadta a király. Lazity pártja magatartásáról úgy nyilatkozott, hogy ők bevárják előbb a radikálisok elhatározását és ettől teszik függővé jövő állásfoglalásukat.

Ebből kombinálható, hogy a korona szívesen látná az esetleges koalícióban a földmives-párt belépését is. A koalíció ez által szélesebb alapokra lenne fektetve és nagyobb esélyes lehetőséget biztosítana az új kormánynak.

Mára várták politikai körökben dr. Spaho Mehmed és dr. Korosec kihallgatását is, ez azonban nem történt meg. Hir szerint, ha a koalíció terve megvalósulna, úgy Spaho és Korosec pártja a Radics-párttal kötött egyezség alapján azonnal elhagyná Beogradot.

A válság végleges megoldását a hét végére várják.

A Ruhr-vidéken egyre jobban szigorítanak.

A „Torontái” tudósítójának távirata.

Bochum, ápr. 19.

A megszálló csapatok parancsnoka tegnap rendeletet adott ki a megszállók biztonsága érdekében. A rendelet szerint tíz évig tartó kényszermunkával vagy életfogytig tartó fogházzal büntetik azt, aki a Ruhr-vidéken a telefon-, posta- vagy távirat-szolgálatot gátolja, a vezetékét megrongálja és ilyenformán a közrendet veszélyezteti.

A német munkanélküliség.

A „Torontái” tudósítójának távirata.

Berlin, ápr. 19.

A munkanélküliek ma megoszmolták a mühlheimi városházát. Mikor a lenyomuló tömeg elől a rendőrség lezárta a kapukat, a munkanélküliek kövekkel dobálták a városházát, betörték az összes ablakokat, majd lövöldözni kezdtek. A rendőrség erre szintén viszonzta a tüzelést és tizenkét embert könnyebben megsebesített.

Wrangel házal a hadseregével.

A „Torontái” tudósítójának távirata.

Madrid, ápr. 19.

A lapok szerint Wrangel felajánlotta csapatait a spanyol kormánynak a marokkói hadsereg számára. A spanyol kormány Wrangel ajánlatát nem fogadta el.

TÖZSDE

Április 19.

Beograd. (Zárlat.) Newyork 9910, London 463, Páris 658, Zürich 1805, Milano 492, Berlin 035, Bukarest 47-75, Prága 298, Wien 01405, Budapest 220.

Zürich. (Zárlat.) Newyork 55050, London 2565, Páris 3645, Milano 272250, Berlin 00180, Prága 164750, Wien 000750, Budapest 012, Hollandia 216, Beograd 560, Varsó 00130, Budapest. (Zárlat.) Newyork 4490-4640, London 20900-21500, Milano 222-223, Berlin 16-18, Amsterdam 1760-1820. A többi változatlan.

A magyar politikából.**A „Torontál” tudósítójának távirata.**

Budapest, ápr. 19.

A nemzetgyűlésen Rainprecht után Vanczák beszél. A szervezett magyar munkásság nevében kijelenti, hogy ők magyarok és minden tettükkel, szavukkal az ország érdekeit kívánják szolgálni és a hatóságok mégis üldözik a pártot. Bizalmas miniszteri rendeletet adnak ki ellenük.

Ruppert (közbeikt): Illik egy miniszternek ennyire lealjasodni?

Propper (közbeikt): Fehér szöveget!

Erre óriási vihar tör ki és mindenfelől követelik Ruppert rendretasítását. Vanczák kérde a kormánytól, hogy hajlandó-e a munkásokat üldöző titkos rendeleteket visszavonni és a szabad gyűlekezési jogot visszaállítani.

Rakovszky belügyminiszter kijelenti válaszában, hogy ilyenféle titkos rendelet nincs. Van egy bizalmas rendelet, amely a hatóságokat utasítja, hogy a gyűlések engedélyezését óvatosan kezeljék és azokat szigorúan ellenőrizzék. A nemzetellenes szót nem szabad általánosítani, de azt kénytelen kijelenteni, hogy a nemzeti eszme értelmezése tekintetében közte és a szociáldemokraták között különbség van.

A német márka ismét zuhan**A „Torontál” tudósítójának távirata.**

Berlin, ápr. 19.

A tőzsdének szerdán óriási szenzációja volt, hogy a dollár árfolyama huszonkétezerrel tízezres ugarrással hirtelenkétezer márkára emelkedett. A mai tőzsdén akkora szükséglet mutatkozott külföldi devizákban, hogy hozzáértők másfél millió font sterlingre becsülik. Ekkor a szükséglettel szemben a birodalmi bank nem folytathatja eddigi taktikáját, hogy devizakészleteinek egy részét piacra veti és így tartja az árfolyamot. A spekuláció annyira megrohanta a devizapiacot, hogy a birodalmi bank egy ideig kénytelen a változóárfolyamot sorsára bízni és majd egy alkalmas pillanatban beavatkozni.

Berlin, ápr. 19.

A Deutsche Zeitung a márka zuhanásával kapcsolatban Stresemann támogatja nagyon élesen és őt okolja a dollárháuse felidézésével. Stresemann bevezetését a lap szerint úgy magyarázzák, hogy vissza akar térni a Wirth-féle teljesítési politikához.

Halálos robbanás egy budapesti gyárban.**A „Torontál” tudósítójának távirata.**

Budapest, ápr. 19.

A fecske-utcai gombkötőgyárban ma délután egy órakor borzalmas katasztrófa történt. A gyárban, amelyben benzinnel és celluloiddal dolgoznak, eddig ismeretlen okból fölrobbant a benzin, ami maga után vont a felhalmozott celluloidtömeg lángbambolását, úgy hogy az épület néhány pillanat alatt lángokban állott. A szerencsétlenségnek eddig tizenegy halottja és nyolc súlyos sebesültje van.

Helyzetváltozás lesz a német-francia politikában.

— A „Torontál” tudósítójának távirata. —

Berlin, ápr. 19.

A birodalmi gyűlés külügyi vitájánál Rosenberg helyett Mahlzan államtitkár szólalt föl, tiltakozva a szövetségesek rajnai bizottságának erőszakosságán, hogy Hatzfeld herceget kintasították a Ruhr-területéről.

Helferich kifogáolta, hogy Stresemann tárgyalásai során az engedelményekben tulságosan is bőkezűnek mutatkozott.

Breitseid szociálista nem hajlandó a rajnai és a weszfáliai területeket Franciaországnak átengedni. Ilyen kritikus viszonyok között a szociáldemokraták nem akarják a kormányt megbuktatni.

Lauscher centumpárti megkö-

szönte a pápának a Ruhr-ügyben tanusított érdeklődését.

Páris, ápr. 19.

A német külügyi vita a hivatalos francia köröket megerősítette abban a felfogásukban, hogy a közel jövőben helyzetváltozás várható. Az az általános nézet, hogy a német közvéleménynek nincs megfelelő vezére. A pártok között a jóvátételben meglehetősen eltérés van — egyedül a szélső jobboldal áll egységesen a jóvátétellel szemben.

Francia körökben komolytalanul tartják azokat a javaslatokat, amelyek husz-negyven milliárd fizetést ajánlanak föl azzal a feltétellel, hogy a franciák ürítsék ki a Ruhr-vidéket.

Talán mégis összeül a párisi jóvátételi konferencia.

— A „Torontál” tudósítójának távirata. —

London, ápr. 19.

Diplomáciai körökből eredő jelentés szerint, az angol kormány berlini képviselője utján érdeklődött a német külügyminisztériummal a jóvátételi fizetések tervezett összege felől. Bonar Law a válasz megérkezése után meg akarja indítani a

szövetségesek között a jóvátételi tárgyalásokat és Poincaré-nak a párisi konferencia megtartását fogja javasolni.

Franciaország állítólag hajlandó tárgyalni és a semleges kormányok is erősen fáradoznak a közvetítés sikere érdekében.

Magyarországon felujítják a nádorságot.**A „Torontál” tudósítójának távirata.**

Budapest, ápr. 19.

A közigazgatási reform anketáján Károlyi József gróf beszélt a kormányzó jogköréről. Károlyi gróf a következőket mondta:

„A kormányzó jogköre és ennek időhelyisége nincs meghatározva. Mélyreható alkotmányreformot csak a király és az országgyűlés együttes szankciója hozhatna létre. Amíg a jogfolytonosság helyreáll, az állami főhatalmat gyakorló kormányzói jogkört nádori méltósággá kellene kifejlesztetni, amely nincs időhöz kötve, így meg volna a mód, hogy a királyi hatalom helyreálltáig a két kamarás országgyűlés ezt törvénybe iktassa.”

Németország közeledést mutat**A „Torontál” tudósítójának távirata.**

Páris, ápr. 19.

Az Oeuvre munkatársa közli: A belga körök felfogása szerint Németország azzal, hogy Rosenberg által közhírré tette terveit, nagy lépést tett az általános megértés keresésére.

Az éjjeli munka a pékiparban.**— A „Torontál” tudósítójától. —**

Beeskerek, ápr. 20.

A pékek éjjeli munkaidejének kérdése tudvalevőleg régen foglalkoztatja már az illetékes hatóságokat. A szociálpolitikai minisztérium ugyanis azon van, hogy az éjjeli munkát általánosságban eltörli és csak olyan üzemeknél hagyja meg, ahol az nélkülözhetetlenül szükséges. A pékmunkások éjjeli munkáját a szociálpolitikai miniszter nem tartja szükségesnek, mert szerinte a lakosságnak kenyérral való ellátása kellő időre akkor is keresztül volna vihető, ha a sütést hajnali négy órakor kezdenék el. A munkaadók pedig azt vitatják, hogy ez lehetetlen.

A két ellentétes vélemény kiegyenlítésére most megtörténik legközelebb a gyakorlati próba. A kereskedelmi miniszter a szociálpolitikai miniszterrel egyetértőleg úgy határozott, hogy bizottságot alakítanak, amelynek jelenlétében egy pékműhelyben megkezdik a sütést reggeli négy órakor. És ennek a kísérletnek az eredményétől függ majd, hogy eltörlik-e a pékiparban az éjjeli munkát vagy nem.

HIREK**Ápr. 21.**

1488-ban szül. Ulrich von Hutten lovag. 1736-ban halt meg Eugen herceg, a törökverő, a zentai diadal hőse. Ausztria legkiválóbb hadvezére.

Orvosi kamarákat állítanak fel. A krályság területén az orvosi gyakorlatot a jövőben az orvosi kamarákban való bejelentettséghez kötik. Csak az üzhet orvosi gyakorlatot, akit a kamara tagul igazolt, aki jugoszláv illetőségű és aki diplomáját itt nosztrifikáltatta. Az ország területén négy ilyen orvosi kamara lesz. Beogradban, Zagrebban, Sarajevóban és Ljubljánban.

Sardon Viktor özvegye meghalt. Párisból jelentik, hogy Sardon Viktor drámaíró özvegye ma meghalt.

Az állami tisztviselők szövetsége a tisztviselőkért. Beogradból jelentik: Az állami tisztviselők szövetsége memorandumot intézett a kormányhoz és a szkupstinához, kérve, hogy haladéktalanul tárgyalják le a már elvben elagadott tisztviselői törvényt.

Megjöttek a fecskék.

A felhőkbe burkolódzó nap csak néha-néha mutatja meg magát a tavaszt, a verőfényt szomjazó embereknek. Az egek csatornái meg-megöntözik áprilisi esővel a földet és az influenza teljhatalmulag uralkodik. Könnyű neki beférkőzni az emberek közé, mert hisz mindenki elbizakodott a tavaszban s a téli gunyát már benaftalinozta a gondos háziaszony.

A fák rügve megcsattantak, menyasszonyi virágdísz borítja a fákat és a mező is hivalkodik zöld bársonyával.

A napokban már megjöttek a hosszalábú golyák és ma megérkeztek a távol délvidékről a mi kedves, csevegő, csicseregő, cikázó, ereszeink alatt fészkelő madaraink, a fecskék. A kedves fekete frakkos, fehér mellényes kis jószágok fáradságot nem mutattak, hatalmas ívekben kanyarogtak az ismerős vén épületek felett.

Bizonyára mindenki örömmel fogadja a tavasz apró hírnökeit és senki sem tanácsolja neki, hogy:

Csak vissza, vissza, nincs itt kikelet, Az élet fagyva van, megdermedett...

Dr. Salgó Imre előadása a zsidók pathológiájáról. A zsidó nemzet kulturregészületben tegnap este dr. Salgó Imre közközházi orvos nagyon érdekes előadást tartott a zsidók pathológiájáról. A nagy tárgyszerűséggel összehordott anyag kitünően és szemléltetően csoportosítva világította meg a problémát. Az előadó két részre osztotta a zsidóságot: ghetto zsidókra és nyugati asszimilációs zsidóságra. A ghetto zsidónál a nélkülözés, a hiányos táplálkozás, a napfény hiánya folytán előálló betegségeket ismertette. A nyugati asszimilációs zsidóságnál pedig főként az idegbetegségeket mutatkoznak túlnyomólag, amelyek a túlfeszített munka következményei. Dr. Salgó Imre értékes előadását a hallgatóság lelkesen megtapsolta.

* Vas- és fémöntvényeket Krausz-nál, Veliki Beeskerek. — Telefonszám 329.

Halálos mérgezés — elírás miatt. Budapestről jelentik: Az Első Magyar Részvény Serfőzde igazgatója, Kuncz József tegnap váratlanul meghalt. A tisztí főorvos jelentésében értesítette a budapesti rendőrfőkapitányságot, hogy az igazgató mérgezési tünetek között halt meg. A vizsgálat folyamán megállapították, hogy Kuncz röviddel a halála előtt egy frissen felbontott üvegből csilapító gyógyszert vett be, amelyet orvosi rendelésre reumája miatt állandóan használt. A rendőrorvos konstataciója, hogy az orvosság receptjén sajnálatos elírás történt, mert a gyógyszert milligrammos adagolás helyett centigrammos adagolásban írták. Tegnap délelőtt kihallgatták a háziorvost és még két másik orvost. A gyógyszerész szintén felelősségre vonták, mert tudnia kellett volna, hogy az adagolás tulhalaadj a szokásos méreteket. A vizsgálat adatait átteszik az ügyészségre.

A kivégzett Budkievics prelatust szentté avatják. A római Szent Péter templomban a szovjet kormányrendeletre kivégzett Budkievics prelatust lelkiüdvéért rekviemet tartottak, amelyen a főpapságon kívül a diplomáciai kar előkelőségei is megjelentek. Gasparri pápai államtitkár kijelentette, hogy Budkievics oly szent vértanúságot szenvedett, hogy valószínűleg szentté fogják avatni.

Jugoszláv irodalomtörténet — németül. Az ausztriai, Közel-gyűjtemény nepszerű sorozatában, a napokban jelent meg dr. Josef Leo Seifert ismert weni irodalomtörténésznek, a weni egyetem szláv irodalmi rektorának értékes kötete, mely szerves egészében adja a jugoszláv nép irodalmát, az irodalmi élet legősibb nyomaitól a mai napig. Seifert Leo dr. kiváló ismerője a délszláv irodalomnak és úgy az új, valamint a régi írókat, költőket olvasta és foglalkozott velük. Részletesen foglalkozik a szlovén és délszláv irodalommal, az illirizmus mestereivel. (Draskovity, Gaj, Karadzity) Stanko Vrazsal, a modernek közül az 1918-ban elhunyt Johan Conchari emeli ki, aki Nietzsche tanítványa volt és „Erotica” című verskötete példátlan a szláv irodalomban. A horvát irodalomban Vojnovity az, aki hosszasan foglalkoztatja Seifertet, aki mindenképpen értékes, lézagnótló munkát végzett könyvében.

Agyonította magát. Molnár István 53 éves lukácsfalvai gazdálkodó már napok óta ki sem jött a dárídózásból. Tegnapelőtt este ismét alaposan felöntött a garatra és holtrezzen vitték a kórházba, ahol az egyik szobában rakták le, hogy mámorát kihalassa. Reggelre azután halva találták Molnárt. Műtán a fáma azt vélte tudni, hogy Molnárt megmérgezték, az ügyészség elrendelte a boncolást. Dr. Magyar Károly törvényszéki orvos szállt ki a helyszínre és boncolta föl a hullát. A boncolás szívvelhűdést állapított meg, amely a mértéktelen szeszélvezet eredménye volt.

Amundsen északsarki útja. New-Yorkból jelentik: Amundsen, a fáradhatatlan északsarki utazó, április tizenharmadikán indult el kutyafogottat Wain-Wrightból legújabb északsarki útjára. Első nagy állomásáról Kolából repülőgépen kíséri meg az északi sark elérését.

Kizárták a cipész munkásokat Budapestén. Budapestén ma az összes cipészüzemek kizárták munkásaikat. A kizárt munkások száma körülbelül hater.

Ujabb fantasztikus hírek Vilmos excsászarról.

A feleség családjának híresztelése szerint az excsászár nem férj. — Hadgyakorlatok ólomkatonákkal.

Berlin, április 19.

Mióta Vilmos excsászár másodsor is megnősült, az európai és amerikai sajtót állandóan olyan hírek járják be, hogy ez a második házasság igen szerencsétlen, a házastársak igen boldogtalanok és valószínűleg ezek a híreket mindig megcáfolták, úgy látszik azonban mégis csak van bennük valami igazság. A száműzött császár felesége immár minden követ megmozgat, hogy visszatérhessen Németországba. Valószínűleg nem tenné ezt, ha házassága boldog lenne. A feleség családjának, a mecklenburgi udvarnak köréből igen furcsa hírek látnak napvilágot. E szerint II Vilmos felesége végleg elhatározta, hogy visszatér Németországba és ezen elhatározása immár megmáshatatlant. Az excsászár felesége a káprázatos esküvő szertartásai után csakhamar igen kellemetlen valószínűleg jutott. A doorni kastélyban nem voltak mézesetek, az oly életvidám asszony állandóan szomorúan járkált, ritkán látták együtt a császárral. Senkisé tudta ennek a rejtélynek magyarázatát adni. A dolog azonban még titokzatosabbá vált, amikor a császár felesége Doornba

hívatta régi házi orvosát. A hollandiai társaságokban a házasság boldogtalanságáról igen pikáns verziók vannak elterjedve. A németalföldi lapok óvatosan és körülírva szelöztetik ezeket a híreszteléseket. A házasság élet boldogtalanságának — a dolgokat óvatosan körülírva — bizonyos osmológiai természetű okai vannak. Bizonyos osmológiai zavarok lehetlenné teszik azt, hogy Vilmos császár megfelelhessen hitvesi kötelességeinek.

A császárhoz hívott orvosok ezt a körülményt geneológiai jelenségnek tartják az excsászárnál. Sokkal érdekesebb, hogy ennek a bajnak a császárnál fizikai visszahatásai is vannak. Miként Katalin cárnő boldogtalan férje, úgy a császári száműzött is abban találja legkedvesebb időtöltését, hogy asztalán ólomkatonákkal hadgyakorlatot játszik. A doorni kastélyban egész délutánokon át harsány vezényszavakat hallani, az excsászár hangja még ma is olyan diktatorikus zengésű, mint azelőtt. Mindezek a körülmények — így mesélik a mecklenburgi udvarban — hozzájárultak a császárné teljes elkedvetlenedéséhez.

Öngyilkos diákleány. A beogradi egyetem hallgatója, Petrovity Darinka, ma délelőtt kilenc óra után leugrott az egyetem második emeletéről. A súlyosan sérült leányt be szállították a kórházba, felépüléséhez kevés a remény.

Vilmos császár házassági filmje. Kopenhágából jelentik, hogy a cenzor a II. Vilmos házasságáról felvett film bemutatását betiltotta. A cenzor a betiltást azzal indokolta, hogy izléstelen és nem megengedhető oly film előadása, amely az illető beleegyezése nélkül készült és amely annak magánéletét érinti.

Atutalásokat és csekkkiírásokat — a fennálló miniszteri rendeletek értelmében — **Wien, Prága, Budapest, Berlin** Temesvár valamint a többi összes külföldi piacokra, továbbá exportörök részére **valutabiztosításokat** legjutányosabban eszközöl a **Nagybecskereki Takarékpénztár**. Veliki Beeskerek, Koronaszálló épület. Telefon: Pénztár 16. Vezérigazgató 52.

Sport

Slavija Sp. E.—DzsSE. (Dzsombolj) d. u. 4 órakor revansmérkőzés a vásártéri sporttelepen.

Zselezsniesar—Slavija B. csapatok d. u. 2 óra 30 perckor ugyanott (előmérkőzés).

Kadima—DzsTK Dzsomboljon játszók barátságos mérkőzést.

A fáraók sirja.

Már nem is babona, úgy látszik, hogy végzet. A fáraók sirjait az örökkévalóság számára építették. Hatalmas gulák rejtett üregeibe, sziklák fenekére, labirintusok titkos helyeire rejtették a bebalzsamozott testeket, ahol dacolhatnak az enyészet örök törvényeivel. És még hatalmas, évezredekre ható átkot is fűztek hozzá, hogy nyomorultul pusztuljon el minden vakmerő emberfia, aki a hatalmas fáraó siri nyugalmát megbolygatni merészeli. Ez a veszedelmes, minden időkre szóló átok elegendő volt arra, hogy Egyiptom minden szülőtte, vad Afrika minden babonás törzse megszire kikerülje a nagy uralkodó pihenőhelyét és semmi kincsért ne legyen rábirható, hogy ásóval vagy kapával, falbontó és sziklatörő eszközökkel, vagy csak a keze munkájával is résztvegyen a fáraók sirjai megbolygatásában. Ám a tudás szomjuság, a kultura szolgálata nem ismer se félelmet, se babonát. És még egy félelmetlen dolog van a világon: a kincskereső drágaság-szomjusága. Észak és Nyugat mindig küldte a maga tudósait, hatalmasait és kincskeresőit a muhiák felkutatására. És mindannyit utólrta a végzet, a fáraók átka: a borzalmas, a rejtélyes, az érthetetlen pusztulás. Az egyiptomi légy csipése ölte meg. Ám az ásások, a kutatások nem szüntek

meg. A kidölt harcos helyébe lépett munkatársa és utódja: Howard Carter. S még el se szállították a halott kutatót, már halálos ágyán, végveszedelemben, gyógyíthatatlan kórságot szenved az utód is. Luxorban megint haldoklik a tudós kutatás egy hőse... A fáraó átka mintha nem babona volna, hanem végzet...

Utcai képek Moszkvában.

A szabad gazdasági politikának káros hatása is van. — Álkoldusok. — Házi szeszgyártás. — Virágozik a kokain-kereskedelem.

Moszkvából jelentik: Még csak rövid idő előtt Moszkvában — ha nem is tüntek el teljesen, (mert hiszen ez egy államban sem volt lehetséges), de erősen megcsappantak az illegális elemek. Szinte drakói eszközökkel küzdött a szovjetkormány a spekulánsok, a rablók, a tolvajok és az éjszakai világ alakjai ellen. De amilyen mértékben a Nepo (új gazdasági politika) megszervezésével egy többé-kevésbé szabad gazdasági élet fejlődött, ugyanolyan mértékben előbujtak rejtékhelyeikből a paraziták is: a koldusok, az utcai nők, a börzianerek stb. Ezek az illegális elemek leginkább éjjel élik életüket az orosz fővárosban, de némelyikük kimerészkedik a napvilágra is. Az illegális Moszkvának ezeket az elemét akarjuk közelebbről bemutatni.

A Lubjanski-köruton élénk sűrű forgás van. Sűrű embertömeg hömpölyög. Aggódo üzletemberek kiabálnak, susognak egymás között, keresztülhatolnak a tömegen és vadul gesztikulálnak. Égneek a szemek és révedezve körül tekintenek. A hangzavarból ilyen kiáltások törnek elő:

— Lengyeit kínálók! Lengyelt!
— Sárgát veszek! Kinek van sárgája? (A sárga aranyérmét jelent).
Nyiltan kötik az üzleteket. — Minden tranzakcióban tíz ember is „benne van”. Vadul villogtatják szemüket és szakadatlanul civódnak. A nagy üzletemberek azonban méltóságosan, mint az emlékszobrok általán szokott helyükön szovjet-rubelekkel teletömött kofferjeik mellett. Ők jóformán semmit sem beszélnek, csak számokat mondanak. A körut rácsai mögött kofaasszonyok allanak és pástétomot, lepényt, cigarettát, meg gyufát árulnak hangos kínálattal.

Ez a nagy embertömeg annyira elmerült üzleteibe, hogy a világon semmi sem zavarhatja. De hirtelen, mintha vihar lepte volna meg, szerte-szét szalad. Az emberek keresztülugranak a rácson és fákön, meg bokrokon át széjjelszédnek. De tíz perc múlva a bátrabbak a közeli utcákból és kapubejáratok mögül ismét elődugják orrukat. A hátuk mögött ilyen suttozást hallani:

— Mi baj történt?
— Ejnye, semmi. Semmi ilyen. Vaktárma.

És alig tíz perc múlva a körut ismét tele van, újból kezdődik a játék.

A „Farmanzoncsiki” nevű régi tolvajgárda ismét itt van. Működési terük a pályaudvarok környéke. Kiválasztanak maguknak egy vagy nosnak látszó vidéket, szoba állnak vele és néhány arany- vagy ezüstérmét ártatlan pofával feláron kínálnak neki megvételre. Mikor az üzlet kész és az eladó meggyőződött róla,

hogy a világ legnaivabb emberével van dolga, lopva egy kis ládikót mutat neki, amelyben drágakövek vannak. Ezeket is potomáron kínálják megvetelre és arra kéri a gyantlan vevőt, hogy ne nézze meg a ládikót, mert minden pillanatban rajtuk üthet a milícia. A vevő fizet, zsebre végig az ékszerdobozt és otthon tudja csak meg, hogy közönséges tarka üveget vásárolt.

Egy másik, igen elterjedt tolvaj-kategóriához tartoznak az ugynevezett padlástartóknak. Ezek csak szürkületkor merészkednek ki az utcára, félve tekintenek körül és azon igyekeznek, hogy észrevétlenül feljussanak a házak padlásaira, ahol fehéreneműt szarítanak. Rengeteg fehérenemű cserél ilyen módon gazdát.

Egy időben Moszkvában nagyon kevés volt a koldus és a csavargó, de a Nepo rendszeresítésével ismét sok koldus tűnt fel az utcán. Bár a régi, eléggé türethető megélhetéstől messze vannak még, de így is elég türethetően tengetik életüket. Csak be kell hogy térjünk a Domnikowsky-rayon egyik teamérésébe és jól megfigyelhetjük a különböző típusokat. Szolid kereskedők mellett, akik teájukat illedelmesen az alsó csészből isszák, látni a koldusok társaságát, akik nagy étvágyal költik el a tojasoskolbász adagjaikat. Napi munkájukat befejezték és most szünetet tartanak. Az utcán mutatott testi hibájukat „levetették”. A színházi átjáróban álló vak koldus buzgón olvas újságot. A Mjasniekaja paralitkusa fölívja a kolbászt és kibontja saját készítésű vodkáját. A Sadovaja sarkán ácsorgó sánta koldus ügyesen fölugrik helyéről és vigan ereszt a füstöt a teamérés tulajdonosának arcába.

A szovjet-újságok a legutóbbi időben hemzsegni a „szamogonga” ellen írt harci cikkektől. Mivel a kormány hadjáratot indított az iszákosság ellen, a nép a titkos „saját gyártásban” keres menedéket. Nemcsak a vidéken, hanem a fővárosban is nagyban gyártják a saját készítésű szeszitalokat. Különösen a Trubnaja-téren, ahol még csak rövid idő előtt akadt olyan ház is, amelyben mást sem csináltak, mint szeszt gyártottak. A szamogongagyártást a rendőrség a legutóbbi három hónapban olyan eréllyel üldözi, hogy már-már sikerült megszüntetnie ezt az ipart.

Ugyanúgy üldözik az ópium barlangokat is. Ezért azután virágzásnak indult a kokain kereskedelem. Hiszen ez a fehér por senkinek sem tűnik föl. A Trubán minden éjjel van kokain-kijelzés. A fehér port mind magukba szívják és a kokain buvóhelyeken a legtarkább közönség találkozik: az éjszakai világ vándorai szovjethivatalnokok magasszaru eszímákban, prémbundás színésznők, a Nepo emberei szolid aranyáncokkal és briliáns-gyűrűkkel és természetesen kinaiak is, akikből még van egy-néhány Moszkvában. Az eladók a fehér port kis gyógyszerári adagokban kínálják eladásra. Ezeket a kis holmikát természetesen játszi módon el tudják titkolni és a rendőrség ezzel az iparral csak nehezen tud megbirkózni. Egyik-másik „kokainlakásban” a titkos rendőrség egy óra leforgása alatt negyvennél több kokainelvezőt is fogott el.

Dr. Mara Jenő távollétében a szerkesztésért felelős: Juhász Ferenc.

Natečaj.

U Novokanjizkoj županijskoj javnoj bolnici na umobolnom odelenju upražnjena su mesta od 1. maja o. g. jednog bolničara i jedne bolničarke. Lica koja su svršila bolničarski kurs ili imaju dovoljnu praksu bolničarsku i koja reflektiraju na ta mesto, neka se prijave sa dokumentima upravnive bolnice.

Prvenstvo imaju muž i žena.

Uprava bolnice.

Pályázat.

A novokanjizai megyei közkórház elmebeteg osztályán megüresedik május hó 1-től egy apóloi és apolonői állás.

Betegápolók, kik szakiskolát végeztek vagy kellő gyakorlattal bírnak, ha ezen állást elnyerni óhajtanak, szabályszerűen felszerelt folyamódványokkal jelentkezhetnek a kórház-igazgatóságnál.

Elsőbbségben részesül apóloi házaspár.

747

Kórházigazgatóság.

Hirdetmény.

Basaid község előjárósága ezenel közhírré teszi, hogy f. é. április 22-én a község házában 4 db 10 méter hosszú cementvalyu építésére az árlejtést megtartja.

Basaid, 1923. április 16.

Községi előjáróság.

Sarokház

piachelyen, üzlethelyiségekkel, jól bevezetett vegyeskereskedéssel együtt elfogadható áron eladó. Ugyanott egy polgári vendéglő céljaira megfelelő HÁZ vételre megérdeklődhető. 749

Vásártér és Nádor-utca sarok, a fűszerüzletben.

2 kovácssegédre van szükségem

jó fizetéssel, állandó munka

ö.zv. Alexandra Dimity, Car Lazarova u. 3. szám. 745

Városi jódos

gyógyfürdő

Novi Sad 1710

Pansio rendszer. — Kitűnő ellátás és szobák — Iszapkezelések, sósfürdők, hydroterapia, Röntgen-laboratórium, kvarclámpa, diatherma és villamos kezelések. Állandó fürdőorvos.

Nyitva egész évben. Téli kúra.

Gyermek-ágy eladó.

Vatrogasna (Hadzsics Lázár) u. 8.

Krumenacker István

nyug. vasuti főfelügyelő vállal fuvarlevél felülvizsgálatát és vasuti szállításból eredő mindennemű visszkereket (hiányok, sérülések és határidő túllépések).

Vel. Bečkerek, Etvesova u. 5.

Eladó egy teljesen ép állapotban levő keveset használt 60—80 as HP Stock motoreke.

Megtekinthető munkaközben. Bővebbet Oltján Mihajlonál, Sokolski kelj 15. 748

HOMOK

állandóan kapható vagon-tételekben és kisebb mennyiségben

Bergenthal szállítónál, Veliki Bečkerek. 744

Diák elvállal szerb nyelv tanítást és fordítást.

Cím a „Torontál” kiadó hivatalában. 739

Eladó ház szabad kézből.

Van 13 szoba a mellék-helyiségekkel. A hely nagysága 630 m². Bővebbet: 714

Kiszinszkinél Veliki Bečkerek, Vojvode Bozse (Jurancics) utca 46. sz.

Ügyes kifutó fiú

alkalmazást nyerhet.

Cím a Torontál kiadóhivatalában. 693

Eladó

egy teljesen jókarban levő, modern

palisander-ebédlő.

Zmaj Jovina (Mária Terézia) utca 8. kapu alatt jobbra. 710

Keresek

2 önálló villanszerelőt, gyenge- és erősfeszítésgéi áramhoz. Fizetés megegyezik szerint

Milan Rezza és Tsa. műszaki iroda Vel. Bečkerek, Skerliceva (Városház) u. 2. 709

Építők és kereskedőknek ajánlok kömentes darabos la

meszet

706 azonnali szállításra a legolcsóbb árban vagon-tételekben, közvetlen a mészégetőből. Bertalan Manó Deheljacs.

Elsőrendű mész

kapható és azonnal szállítja kedvező árak mellett az

Egyesült Mészművek Rt.

Zagreb, Bogovičeva u. 3. Telefon 5—55. 661

Tengeri négyzetbeültetőgépet

Kévekött

Marokrakót

Fűkaszálot

Szénagyűjtőt

Manillazsineget

Pótrészeket

International Harvester Company gyártmányait szállít Mc. Cormick jugoszláviai főképviselete:

Nabavno Središte za Poljoprivredne Strojve

Krunoslav Stjepan Jakovlić k. d. ZAGREB, Zrinjski trg 1/IV.

639

Sürgöncim: „Poljostroj”.

MÉSZ,

beocsini portlandcement

715 kisebb tételben és vagon-tételekben;

alabastromgipsz, surlahomok, fedéllemez, elszigetelőlemez, cementapok, mozaiklapok, csövek, vályuk, lépcsők kaphatók

Özv. Guttmann Jakabné és Fiainál V. Bečkerek.